

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет екологічної безпеки, інженерії та технологій

КАФЕДРА ХІМІЇ І ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ

(ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ)

з дисципліни «**Мінерально-сировинна база природних і альтернативних енергоносіїв**»

Укладач: к.т.н., доцент Трофімов І.Л.
(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. викладача)

Модуль № 1 «Мінерально-сировинна база природних і альтернативних енергоносіїв»

Лекція 1.1. Вступ. Основні терміни і поняття.

План

1. Основні терміни і поняття.
2. Споживання первинних енергоресурсів.

Зміст лекції

Традиційні і нетрадиційні джерела енергії. Місце нетрадиційних джерел в задоволенні енергетичних потреб людини. Динаміка світового споживання первинних енергетичних ресурсів.

Лекція 1.2 – 1.3. Класифікація альтернативних палив і джерел сировини для їх виробництва. Економічна оцінка сировинної бази

План

1. Класифікація альтернативних палив.
2. Покоління альтернативних палив.
3. Доцільність використання різних видів сировини.
4. Техніко-економічні показники традиційних і альтернативних палив.

Зміст лекції

Класифікаційні схеми. Категорії запасів і ресурсів. Відкриті (запаси) невідкриті. Розвідані. Перспективні, Прогнозні. Категорії запасів Відкриті і невідкриті запаси. Доведені і недоведені запаси. Вірогідні можливі. Гіпотетичні. Покоління альтернативних палив. Доцільність використання тих або інших видів сировини для отримання моторних палив. Рентабельність використання сировинної бази. Техніко-економічні показники традиційних і альтернативних палив.

Лекція 1.4. Економічна оцінка сировинної бази

План

1. Доцільність використання різних видів сировини.
2. Техніко-економічні показники традиційних і альтернативних палив.

Зміст лекції

Доцільність використання тих або інших видів сировини для отримання моторних палив. Рентабельність використання сировинної бази. Техніко-економічні показники традиційних і альтернативних палив.

Лекція 1.5. – 1.6. Відновлювана сировина альтернативних моторних палив.

План

1. Види походження сировини.
2. Відходи, як сировина.

Зміст лекції

Сировина рослинного походження. Сировина тваринного походження. Сировина антропогенного походження. Відходи виробництва, як сировина альтернативних моторних палив.

Лекція 1.7. – 1.8. Вископна сировина альтернативних моторних палив .

План

1. Хімічний склад альтернативних моторних палив.
2. Вископна сировина традиційних і альтернативних моторних палив.

Зміст лекції

Хімічний склад невідновлюваної сировини альтернативних моторних палив: Важкі нафти. Природний газ. Сланці. Кам'яне і буре вугілля. Енергетичні показники невідновлюваної сировини альтернативних моторних палив

Лекція 1.9. – 1.10. Водорості, як сировина для виробництва палив.

План

1. Водорості, як сировина для виробництва палив.
2. Технологія вирощування водоростей.
3. Переробка водоростей.

Зміст лекції

Водорості, як сировина для виробництва палив. Технології вирощування водоростей для виробництва палив. Хімічний склад водоростей. Переробка водоростей для виробництва палив.

Лекція 1.11. – 1.12. Метаногенез як біоенергетичний процес.

План

1. Метаногенез як біоенергетичний процес.
2. Сировина для виробництва біогазу.

Зміст лекції

Гідролітичні бактерії. Гетероацетогенні бактерії. Метаногенні бактерії. Сировина для виробництва біогазу. Біотехнічні технології одержання водню. Асоціація культур для одержання водню.

Лекція 1.13. Продукти життєдіяльності людини і тварин як сировина для виробництва палив.

План

1. Відходи життєдіяльності людини і тварин як сировина для виробництва палив.

Зміст лекції

Види відходів тваринництва. Комплексна переробка відходів тваринництва. Сепарація відходів. Використання твердої і рідкої фракції продукти життєдіяльності людини і тварин.

Лекція 1.14. Підготовка до переробки волокнистої сировини

План

1. Технологія переробки волокнистої сировини.
2. Технологія отримання пілет.

Зміст лекції

Зберігання і транспорт волокнистої сировини. Підготовка до переробки волокнистої сировини. Переробка волокнистої сировини. Технологія отримання пілет.

Лекція 1.15. Потенціал нетрадиційних вуглеводнів.

План

1. Нетрадиційні вуглеводні.
2. Джерела нетрадиційної нафти.

3. Джерела нетрадиційного газу.

Зміст лекції

Загальний потенціал нетрадиційних вуглеводнів. Джерела нетрадиційної нафти. Нафтоносні піски та сланці. Джерела нетрадиційного газу. Сланцевий газ. Метан вугільних пластів та газогідрати.

СПИСОК ЛІТРАТУРИ

Базова література

1. Ковалко М.П., Денисюк С.П. Енергозбереження – пріоритетний напрямок державної політики України. – К: УЕЗ, 1998. – 508с
2. Захарчук П.П., Матвеева О.Л., Захарчук В.П. Енергозберігаючі технології в технологічних процесах. Навчальний посібник. –Київ: НАУ, 2005. – 224с.
3. Закон України „Про енергозбереження” Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №30. – с.283.
4. Технологія переробки побутових відходів та відходів сільського господарства : курс лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр» спеціальності 162 «Біотехнології та біоінженерія» / О. І. Каратєєва. – Миколаїв : МНАУ, 2018. – 190 с.
5. Технологія спирту: підручник для студентів вищих навчальних закладів /В.О. Маринченко, В.А. Домарецький, П.Л. Шиян [та ін.]. // За ред. В.О. Маринченко. – Вінниця.: Поділля-2000. – 496 с.
6. Шевелуха В. С. Сельскохозяйственная биотехнология / В. С. Шевелуха. – М. : Высшая школа, 2003. – 412 с.
7. Калетнік Г. М. Біопаливо: ефективність його виробництва та споживання в АПК України / Г. М. Калетнік. – К. : Хай-Тек Прес, 2010. – 312 с.
8. Красінько В.О. Біоенергетика та охорона довкілля [Електронний ресурс]: конспект лекцій для студ. спец. 7.05140101 «Промислова біотехнологія» ден. та заоч. форм навч. / В.О. Красінько. - К: НУХТ, 2013. – 88 с.

Допоміжна література

- 9 Домарецький В.А. Технологія екстрактів, концентратів і напоїв із рослинної сировини: підручник для студентів вищих навчальних закладів / В.А.Домарецький, В.Л. Прибильський, М.Г. Михайлов. – Вінниця: "Нова книга",2005. – 408 с.
- 10 Загальні технології харчових виробництв: підручник / В.А. Домарецький, П.Л. Шиян, М.М. Калакура [та ін.].– К.: Університет «Україна», 2010. – 814 с.

11. Куц А.М. Загальні технології харчової промисловості: Методичні вказівки до виконання лабораторного практикуму з розділу “Технологія бродильних виробництв“ студентами денної форми навчання напряму підготовки 6.051701 “Харчові технології та інженерія“ /А.М. Куц, В.М. Кошова, Р.Г. Кириленко. –К: НУХТ, 2010. – 31 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

12. <http://plast.vn.ua>.
13. <http://zorg.ua/>
14. <http://altern-energy.com.ua/>
15. <http://www.solarbat.info/>
- 3.3.5. <http://ecoenergy.org.ua/>
16. <http://bio-energy.com.ua/>
17. <http://biogas-energy.ru/>